

zák. č. 268/19, resp. 221/24, názor ten jest však, jak dovozeno, právně mylný, není nař. rozhodnutí ve shodě se zákonem a muselo býti proto zrušeno podle § 7 zák. o ss.

Č. 10.892.

Pojištění nemocenské, invalidní a starobní: Existence učňovského poměru — jako základu pojistné povinnosti — mezi otcem-obchodníkem a dcerou zaměstnávanou v obchodě.?

(Nález ze dne 25. listopadu 1933 č. 19.873.)

Prejudikatura: Boh. A 6480/27, 7129/28, 8649/30, 9289/31, 9996/32.

Věc: David M. v L. proti zemskému úřadu v Užhorodě o nemocenské, invalidní a starobní pojištění.

Výrok: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro vadnost řízení.

Důvody: Okr. nemoc. pojišťovna v Užhorodě předepsala st-li za jeho dceru Etelu za dobu od 1. října 1926 do 30. září 1928 nemocenské, invalidní a starobní pojistné částkou 586 Kč 55 h. Stížnosti, podané st-lem do tohoto platebního výměru, městský notářský úřad v Užhorodě nevyhověl z těchto důvodů: V § 2 zák. č. 221/24 Sb. uvádí se poměr učňovský výslovně jako podléhající nemocenskému pojištění. Založení tohoto poměru mezi st-lem a jeho dcerou bylo živn. společenstvu ohlášeno a jím vzato na vědomí se všemi právními důsledky podle živn. zák., nehledíc k tomu, že předepsaná formální písemná smlouva uzavřena nebyla. Je-li tedy mezi rodiči a dětmi možný poměr učňovský, není nepřípustné, aby rodiče za své děti, jsoucí v poměru učňovském, platili nemocenské pojistné. Dalšímu odvolání z tohoto rozhodnutí zem. úřad v Užhorodě nař. rozhodnutím nevyhověl z důvodů v něm uvedených, k nimž podotkl, že jest úplně lhostejno, s jakým úmyslem st-l svou dceru přihlásil u živn. společenstva. Dokázal tím však založení učňovského poměru, což postačí pro založení pojistné povinnosti podle § 2 zák. č. 221/24 Sb.

O stížnosti, vytykající tomuto rozhodnutí nezákonnost, uvažoval nss takto:

Na sporu jest otázka pojistné povinnosti Etely M. v době od 1. října 1926 do 30. září 1928, tedy v době účinnosti zák. č. 221/24, ale ještě před účinností ustanovení § 1 novely č. 184/28 Sb., vydané k tomu zákonu, jež podle § 138 nabylo platnosti teprve dnem 1. ledna 1929. Spor nutno proto posuzovati toliko podle ustanovení § 2 zák. č. 221/24 Sb. (srov. Boh. A 9289/31), a pro řešení sporné otázky nelze vyvozovati nic z § 1 cit. novely, ustanovujícího, že činnost spolupracujících dětí v podniku (hospodářství) rodičů nezakládá sama o sobě smluvního poměru pracovního. Pokud tedy stížnost, dovolávajíc se tohoto předpisu a snažíc se z něho dovoditi, že jmenovaná dcera st-lova není již podle něho podrobena pojistné povinnosti, není možno dáti jí za pravdu.

Nezbytným předpokladem pojistné povinnosti podle § 2 odst. 1 zák. č. 221/24 jest právní existence smlouvy služební neb učňavské (Boh. A 7129/28, 8649/30 a j.). Z předpisu toho vyplývá totiž, že vznik pojištění nepojí se k pouhému faktu vykonávání prací nebo služeb, nýbrž že k tomuto faktu musí přistoupiti ještě právní titul, smluvený poměr pracovní, služební neb učňovský, takže pojistný poměr vyžaduje k svému vzniku uzavření smlouvy služební (učňovské) a zahájení prací nebo služeb na základě této smlouvy (srov. na př. Boh. A 6480/27 a j.). Aby došlo ke smlouvě vůbec, tedy i ke smlouvě služební neb učňovské, jest třeba bezvadného projevu souhlasné vůle smluvních stran, který ovšem může býti učiněn nejen výslovně ústně neb písemně, ale i mlčky konkludentními činy.

V daném případě zjišťuje žal. úřad, že mezi st-lem a jeho dcerou nebyla uzavřena zvláštní formální písemná učňovská smlouva, předepsaná v § 137 živn. zák. č. 259/24. Nepopřeno jest, že st-l ohlásil svou dceru jako učně ve svém obchodě u příslušného živn. společenstva. Z tohoto fakta usoudil žal. úřad, že jest postačitelým důkazem o tom, že mezi st-lem a jeho dcerou byl založen učňovský poměr ve smyslu § 2 zák. č. 221/24. Svůj úsudek, že existuje mezi nimi takovýto smluvený poměr, opřel tedy žal. úřad vedle nesporné skutečnosti, že dcera st-lova je zaměstnána v jeho obchodě, jen o to, že ji ohlásil jako učně u společenstva. Lze připustiti, že by tyto skutečnosti snad stačily k tomu, aby bylo z nich usuzováno na uzavření učňovské smlouvy konkludentními činy, kdyby šlo o poměr mezi osobami sobě cizími. Leč nelze je uznati za indicie postačující ke zjištění právní existence smlouvy učňovské v daném případě, v němž jde o rodinný poměr otce k vlastní dceři, při němž zaměstnávání a učení dcery v obchodě otcově může vyplývati také z jiného právního titulu než ze smlouvy učňovské; tak zejména může to býti výkonem moci otcovské nad nezletilým dítětem, jež zahrnuje mezi jiným právo a povinnost otcovu nezletilé dítě vychovávat, řídit jeho jednání, požadovati jeho poslušnost, vyvíjeti jeho tělesné i duševní síly a vyučováním v užitečných vědomostech klásti základ k jeho budoucímu blahobytu (srov. Boh. A 9996/32).

Stížnost popírá, že mezi st-lem a jeho dcerou byla uzavřena smlouva učňovská, a namítá, že st-l ji zaměstnává ve svém obchodě jako otec, aby se přiučila obchodu a, kdyby se provdala za obchodníka, mohla pomáhati svému muži v jeho obchodě. Tím st-l uplatňuje, že její učení děje se jen v důsledku jeho rodinného poměru k ní a při plnění jeho otcovských povinností. Po této stránce nebylo konáno žádné šetření a nař. rozhodnutí neobsahuje žádného skutkového zjištění.

Ježto pak úsudek žal. úřadu, že mezi st-lem a jeho dcerou došlo k uzavření učňovské smlouvy podle toho, co shora bylo řečeno, nemá postačitelného skutkového podkladu ve skutečnosti, o kterou úsudek ten jest opřen, nutno v tomto nedostatku shledati vadu řízení, a to vadu podstatnou, neboť znemožňuje, aby nař. rozhodnutí bylo co do své zákonnosti bezpečně přezkoumáno.